

ULUSLARARASI AMASYA ÂLİMLERİ SEMPOZYUMU
- INTERNATIONAL AMASYA SCHOLARS'
SYMPOSIUM -

21-23 NİSAN 2017 • AMASYA

BİLDİRİLER KİTABI - II

Bu sempozyum T. C. Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir.

AMASYA • 2017

AHMET EMRÎ YETKİN'İN SİİRTLİ MOLLA BEDREDDİN SANCAR'A GÖNDERDİĞİ ŞİİRLER

Mehmet AKKUŞ*

Özet

Ahmet Emrî Yetkin (1886-1974), Amasyalı bir şair ve âlimdir. Amasya müftüsü olarak görev yapan Abdurrahman Kâmil Efendi'nin (1850-1922) üç oğlundan biridir. Hiç şüphe yok ki Ahmet Emrî, birçok âlimle yazıştı. Bu yazıda Siirt'in ünlü Sufi ve Müfessir Molla Bedreddin Sancar'ı ve Arapça çevirileri için yazdığı şiirlere odaklanacağım. Bu şiirler, Molla Bedreddin'in Divanı'ndan (şiir koleksiyonundan) alınmıştı. Şiir koleksiyonunun bir kopyasını kendisini ziyaret ettiğimde nazikçe paylaştı. Konuşmalarımızda Bedreddin Efendi, Emrî'yi şahsen görmediğini, yazışmalarla dostluk kurduğunu ve birbirleriyle şiir yoluyla konuştuğunu söyledi.

Bu yazımda, Amasya'nın ünlü isimlerinden Emrî'nin Siirt'teki ünlü bilim adamı Bedreddin Efendi ile arkadaşlık ilişkisi kurduğunu ve kendisine gönderdiği Türk şiirlerini ve Arapça çevirilerini inceleyeceğim. Bunu yaparken, Emrî'nin şiirleri ve edebi kişiliği hakkında yeni bilgiler sunacağım.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Emrî Yetkin, Şair, Âlim.

The Poems Sent by Ahmet Emrî Yetkin to the Mystical Scholar of Siirt Bedreddin Sancar

Abstract

Ahmet Emrî Yetkin (1886-1974), writing under the pen name Emrî, is a poet and scholar from Amasia. He was one of the three sons of Abdurrahman Kâmil Efendi (1850-1922), who served as a mufti of Amasya. There is no doubt that Ahmet Emrî corresponded with many other scholars. In this paper, I will focus on the poems he wrote for the famous Sufi and exegete Molla Bedreddin Sancar of Siirt and their Arabic translations. These poems are from Molla Bedreddin's *Divan* (poetry collection), a copy of which he kindly shared with me when I visited him. During our conversations, Bedreddin Efendi told me that though he did not meet Emrî personally, they established a friendship through correspondence and conversed with each other through poetry.

In this paper I will discuss how Emrî, one of the famous figures of Amasya, established a companion relationship with Bedreddin Efendi, the famous scholar based in Siirt, and focus on the Turkish poems he sent to him and their Arabic translations. In doing so, I will present new information about Emrî's poems and his literary personality.

Keywords: Ahmet Emrî Yetkin, Poet, Scholar.

Giriş

Ahmet Emrî Yetkin, Kırım Bahçesaray'dan hicret ederek Çorum Mecitözü'ne yerleşen bir sülaleden gelmektedir. Uzun yıllar Amasya Müftülüğü yapan Abdurrahman Kâmil Efendi (1850-1922)'nin üç oğlundan biridir. Bundan dolayı manzumelerinin sonunda Müftüoğlu Ahmet Emrî Yetkin diye not düşmektedir.

(1886-1974) arasında yaşamış olan Ahmet Emrî, zamanının Amasya'daki âlimlerin özel derslerine devam ettikten sonra Dâru'l-Muallimîn'den mezun oldu. 1911 yılından itibaren ilk mektep muallimliği, mahkeme kâtipliği, medreselerde Türkçe ve hitabet dersleri okuttu. Muhtelif konulara dair eserler vermiş olan Emrî'nin Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri olup, şiirlerinde Emrî mahlasını kullanmıştır. Arapça olarak kaleme aldığı Tuhfetü'l-İhvân adlı manzum nasihatnamesi Kahire/Mısır'da basılmıştır. Ayrıca Türkçe ve Farsça şiirlerini ihtiva eden Mecmûa-i Eş'âr'ı Amasya Kütüphanesi'nde

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, makkus2@hotmail.com.

bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi müdürü Muammer Ülker, Ahmet Emrî'nin eserlerini şöyle kaydetmektedir:

1- Tuhfetü'l-ihvân (Kahire, 1375/1956): Müellifin Arapça üç kasidesinden oluşmaktadır.

2- Sübha-i Emrî (Ankara, 1971): Sekiz şiirin yer aldığı on beş sayfalık risâleye Ömer Nasuhi Bilmen ve İbnülemin Mahmud Kemal kısa birer takriz yazmıştır.

3- Nagamâtü'l-anâdîl fî riyâzı emsiletî'l-'Avâmil: Birgivî'nin nahve dair el-'Avâmil'inde verdiği misallerin Arapça açıklamasıdır.

4- İbrete Sâik Bir Nazm-ı Râik: Ahmet Emrî'nin yirmi üç beyitlik bu şiiri Amasya'da bir dostu tarafından ta'lik hatla yazdırılarak çoğaltılmış, Ahmed Remzi Akyürek bunu yirmi üç kita ile taşîr etmiştir.¹

5- Gül-i Sadberk: 104 beyitten oluşan Farsça bir manzumedir.

6- Muntehabât: Ahmet Emri Efendi'nin hikmet ve öğüt türünden derlediği 100 beyit ve açıklamalarından ibarettir.

7- Mecmûa-i Eş'âr-ı Emrî Yetkin: Bu defterin müellifin kendi el yazısıyla 244 sayfalık nüshası Amasya Beyazıt Kütüphanesi'ndedir.

8- Kelimâtü'l-ekâbir: 100 İslâm büyüğünün sözleriyle bunların açıklamasını ve adı geçen kişilerin biyografisini içerir.

9- Mecmau'l-elkab: 100 kadar lakabın açıklamasına ve lakap sahiplerinin biyografisine dairdir.

10- Hizânetü'l-cevâhir: Hz. Ali'ye ait 100 hikmetli söz ve açıklamasıdır.

11- Tuhfe-i Emrî: Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin münâcâtının mensur ve manzum tercümesidir.²

Emrî, birçok zevatla mektuplaşmış ve bu yazışmalarda devrin önemli şahsiyetleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Nitekim onun Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk'a yazdığı mektuplarda hayatı hakkında yeni bilgiler ortaya çıkmıştır.³ Prof. Dr. Hasibe Mazioğlu da Emrî'nin bir şiirine Ahmet Remzi Akyürek tarafından yapılan taşîri yayınlamıştır.⁴ Osman Fevzi Olcay Emrî ile görüşüğünü ve şiirlerinin bulunduğunu kaydetmektedir.⁵

Ahmet Emrî Efendi'nin Arapça ve Türkçe manzumelerle mektuplaştığı birçok zevat vardır. Bu tebliğimizde onun Siirtli meşhur mutasavvif ve müfessir Şeyh Molla Bedreddin Sancar'a yazdığı manzumeler ve bunların Arapça tercümelerinden bahsedilecektir.

Bu bilgileri Molla Bedreddin'i ziyaretimiz sırasında bir nüshasını vermek lütfunda bulunduğu kendi elyazması eserinden elde ettik.⁶ Bedreddin Efendi, bu ziyaretimizde Emrî ile hiç görüşmediği halde mektupla dostluk kurduklarını, şiirle sohbet ettiklerini ifade etmişti.

Şeyh Bedreddin Efendi'nin kütüphanesinde, Emrî'nin kendisine gönderdiği mektupların asıllarını bulamadık. Ancak gelen mektuplardaki manzumelerin tercümelerini kaydettiği Divan'ında önce Türkçe asıllarını, sonra da manzum Arapça tercümelerini birlikte kaydetmiştir. Tercümelerin başında da Arapça kısaca notlar yazarak eserlerin Ahmet Emrî Yetkin'e ait olduğunu belirtmiştir.

¹ Hasibe Mazioğlu, *Ahmet Remzi Akyürek ve Şiirleri*, Ankara, 1987, s. 136-139.

² Muammer Ülker, "Ahmet Emrî Yetkin", *DİA*, İstanbul, 2013, c. 43, s. 505-506.

³ Yakup Şafak, "Şair Emrî'nin Bir Mektubu ve İki Manzumesi", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, c. 6, Konya, 1999, s. 321-329.

⁴ Ahmet Remzi Yürek, Ahmet Emrî'nin, *Eşyâ-yıçihânma'rifet-i Hakk'a delâil Bir mücid-i zî-hikmetedir cümlesi kâil*

matla'lı manzumesine yazdığı taşîr. 23 bendden ibarettir. Bkz. Mazioğlu, *Ahmet Remzi Akyürek ve Şiirleri*, s. 136-139.

⁵ Amasya Hatıraları (Bildiklerim, Gördüklerim, İşittiklerim İle Amasya), Amasya Belediyesi Yayınları, Amasya, 2014, s. 84.

⁶ Daha çok "Molla Bedreddin" olarak anılan Molla Bedreddin Sancar, 1925 yılında Tillo/Siirt'te doğmuştur. Tillo ve Siirt'te bulunan medreselerde müderrislerden Arapça âlet ilimlerini ve ulûm-ı İslâmiyyeyi tahsil ettikten sonra icazet aldı. Yıllarca Tillo medreselerinde ders okutup Şeyh İsmail Fakirullah Camii'nde imamlıktan sonra 1971'den itibaren Siirt Ulu Camii'nde İmam-Hatip olarak resmi göreve başladı. Buradaki imamet görevi yanında talebe yetiştirmeye de devam etti. Tedris sırasında Arapça eserler yazdı. Bunlar arasında en önemli eseri olan Arapça *Tefsîru Ebdau'l-Beyân li-Cemî-i Âyi'l-Kur'ân* adlı tefsiri İstanbul'da 2007'de basıldı. Halen Siirt'te İslami ilimler tedrisine devam etmektedir. (Hayatı ve eserleri hakkında bkz. M. Nureddin Sancar, *Tillo Evliyaları*, Şefkat Yayıncılık, 4. bs., İstanbul, 2005, s. 161-162; Nurettin Turgay, "Müfessir Muhammed Bedreddin Sancar Hayatı Eserleri ve Tefsirciliği", *Uluslararası Siirt Sempozyumu Tebliğleri*, 2007, s. 266-274.

Bu tebliğimizde Amasya'nın meşhur şahsiyetinin kurmuş olduğu bu dostane ilişkiden ve Siirtli âlime gönderdiği Türkçe şiirlerden ve bunların Arapça tercümelerinden bahsedeceğiz. Böylece Emrî'nin edebi şahsiyeti ve şiirlerine dair yeni bilgiler arz edilmiş olacaktır.

Emrî'nin gönderdiği Birinci mazumesi Kur'ân başlıklıdır. Emrî Türkçe metnin sonuna, "*Amasyalı Müftüoğlu Ahmet Emrî Yetkin*" diye imza atmıştır. Bedreddin Efendi de Emrî'nin gönderdiği Türkçe manzumenin karşısına, "Tercümetü'n-Nazmi'l-Mukâbil" diyerek Arapça tercümesini vermiş, sonunda da şu kaydı düşmüştür: "Bedrî, el-Fakîrû'l-Fakîrî Muhammed Bedreddin et-Tillovî".

-I-

Kur'ân-ı Kerîm

1. Mürşid-i râh-ı hüdâdır Kur'ân
Ondadır fevz ü necât-ı insan
2. Etti inzâl onu şâh-ı rusüle
Hazret-i Rabb-i Alîm ü Mennân
3. Etti tebliğ o kitab-ı Hakk'ı
Ümmete Hazret-i Fahr-i ekvân
4. Pek yüce şân-ı kitab-ı Hâlık
Lafz u manâsına herkes hayran
5. Fusahâ birbirine olsa muîn
Misli eyleyemezler ityân
6. Şüphesiz vâiz ü nâtik o kitap
Halka bir rehber-i âlîburhân
7. Süllem-i izzet ü rif'atbî-şek
Şüphesiz kenz-i azîm-i irfân
8. Artıyor şevki dil-i mümin-i pâk
Okudukça onu dikkatle lisan
9. Kufi-i eşkâli açar bî-şüphe
Mahv olur nûru ile vehm ü gümân
10. Eyler ahkâm-ı cenâb-ı Hakk'ı
Daima halka belâğatla beyân
11. Hâmil ü âmili buldu şerefi
Oldu eltâf-ı Hudâ'yaşâyân
12. Kurtulur mühlike denmez lakadan
Onu elde tutan ehl-i îmân
13. Maraz-ı kalbe devâ-yışâfi
Rûh-ı mecrûha muhakkak derman
14. O kitaba inanan merd-i basîr

Olur elbette selamete revân

15. Olmayan tâbi-i Kur'ân-ı mübîn
Bulamaz râh-ı necâtı bir ân
16. İ'tikât eylemeyen Kur'ân'a
Olur elbette karîn-i hüsrân
17. Edemez nûrunu itfâ kâfir
Rûz u şeb etse de sarf-ı ezmân
18. Onu imhâ edemez ehl-i nifâk
Hâfızı çünkü hudâvend-i cihân
19. Nûr-ı Kur'ân ile **Emrî** her dem
Eyle tenvîr-i dile hasr-ı zaman⁷

Amasyalı Müftüoğlu Ahmet Emrî Yetkin

ترجمة النظم المقابل

1. ما ثمه للخلق هادٍ غير قرآن وليس إلا به نجاه إنسان
2. كتاب أنزله لسيد الرسل رب عليم ومنان بإحسان
3. فقام يصدع بالأمر مبلغه للناس سرا وجهرا فخر أكوان
4. أعظم بشأن كتاب من بلاغته غدت مصافعهم كلا كحيران
5. ولو تعاوت الكل لمنله أن يأتوا به عجزوا حقا عن إتيان
6. لا ريب أنه برهان لسبل هدى وواعظ ناطق عار عن الحان
7. وانه ولعمر الله سلم رفعة وعزّ وفضل كنز عرفان
8. يزداد شوقا ويحيى البال ما تليت آيات صدقه ترتيلا يامعان
9. به تفتح أفعال المشاكل يمحو نوره ظلم الريب بأذهان
10. أحكام حق لمخلوق بلاغته مبلغ ومبين بتبيان
11. يكفي لحامله فضلا وعامله أشرف أمّتي هم أصحاب قرآن
12. جاز المهالك والمهاوي من مسك بوئقي أحباله من أهل إيمان
13. هو الدواء لأمراض القلوب وشا ف كل جرح بأرواح وأبدان
14. من آمن به من أهل البصيرة فا ز بالسلامة في جميع الأحيان
15. ومن يحد عنه لم يتبع هذه فلا يرى سبيلا إلى النجاة في أن
16. من لم يصدق به ويعتقد به لم يربح بداريه بل قرين خسران
17. ما كان الكافر الاعمى ليطغى نو ره الا تم ولو بصرف أزمان
18. أتى لأهل نفاق محوه وغدا حفيظه خال الدنيا وما كان
19. نور فؤادك أميري واحصر ازمنته فيه بنور كتاب الله قرآن

8

(بدري) الفقير الفقيرى محمد بدرالدين النلوى

Ahmet Emrî merhum bu şiiirinde dünya hayatının fâni olduğunu, insanın hayatında bir an bile nefse uymamasını, yaptığı amellerinde Hak'tan gafil olmamasını, işlediği günahlardan her dem tevbekâr olmasını, sözleriyle kimseyi incitmemesini, boş konuşmamasını, âhirete hazırlıklı olmasını tavsiye etmektedir. Bunun için tûl-ı emeli terk edip, âhuret hesap gününü tefekkür etmesini, buna göre âhuret azığını hazırlamasını vasiyet etmektedir.

⁷ Bedreddin Sancar, (Müellif Hattı) Mecmûa-i Eş'âr, s. 223.

⁸ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 222.

-II-

1. Ömrün sona erdikte söner şem'-ı hayâtın
Yoktur ebedî mekse bu menzilde berâtin
2. Bâkî olamazsın bu cihan merhalesinde
Her dem ecele doğru atarsın hatavâtın
3. Bir gün girecek hâk-i siyâha ten-i nermin
Elbet olacak lokması bazı haşarâtın
4. Nefsin sözüne aldanarak eyledin isyân
Sed çekmede şehrâh-ı savâbagafelâtın
5. Her işlediğin zenbe hemen eyle nedâmet
Ruhsâra akıt her iki gözden aberâtın
6. Merdât-ı Hudâvendî ara her amelinde
İhlâsa karîn eyle dem-â-dem hasenâtın
7. Sarf etme melâhîye sakın nakd-i zamanı
Pür-menfaat olsun harekâtın sekenâtın
8. Gafletle niçin geçmededir ömr-i azîzin
Görmez mi gözün rihletini nice zevâtın
9. Bir kimseyi kavlinle sakın etme elem-nâk
İnsanlara pür-fâide olsun kelimâtın
10. Pâk eyle gönül hânesiniçirk-i günahattan
Pâk olsa gönül pâk olur elbette sıfâtın
11. A'mâlini islâha eğer kâdir olursan
Elbet yücelir dâr-ı bakâda derecâtın
12. Bir kerre bile uyma sakın düşmen-i nefse
Artık yetişir gitme peşinde şehvâtın
13. Hâlin ne kadar müşkil olur rûz-ı cezâda
Âhâda geh gâlip olamazsa aserâtın
14. Terk etmelisin tûl-ı emel semtini artık
Bilmem ne için hâtıra gelmez sekerâtın
15. Can tende iken etmelisin zâdını ihzâr
Ukbâda sana fâide vermez haserâtın
16. Elbette revânın uçacak ten kafesinden
Sâkî-i ecel sunduğu dem câm-ı memâtın

17. Dergâh-ı Hudâ'dan o zaman mağfîret iste
Çoktur kerem ü lutfümü cîbü'd-daavâtın
18. Hallâk'ınarabt eyle dil-i pâkini her an
Olsun bu güzel râbitada hüsn-i sebâtın
19. Tahsîne çalıř hâlini Emrî bu cihanda
Bir lahza bırakma yolunu ehl-i necâtın⁹

Amasyalı Müftüoğlu Ahmet Emrî Yetkin

İkinci manzumenin tercümesi:

1. إذا منك وافى العمر غايته انتهى سراج الحيات منك لا شك واختفى
 2. ومالك أن تبقى بذي الدنيا دائما ولا لك فى مكث بهـا سند كفى
 3. لى أجل تخطو لى كل ساعة وتدخل يوما مـا بقبر وقد عفا
 4. بأسود ترب لىن الجسم نـاشئا من أجزائه الحشرات يا ويل من نفى
 5. عصيت وقد غرتك نفسك لا تشد أمام طريق الحق سدا من الجفا
 6. عليك على كل الذنوب ندامة واهراق عبرات اخذ بـها الصفا
 7. ومرضاة مولاك أبغ فى كل فعلك وأخلص له الأعمال إن كنت منصفا
 8. ولا تصرفن فى اللهو نقد زمانك بنفع تحرك واسكنن وألزم الوفا
 9. فمم ىمر غفلة عمـرك العزيز الم تر كم ماض وكم من به اقتفى
 10. ولا تكلمن بالقول قلب امرئ وكن بكلماتك الغرا مقيدا ومسعفا
 11. وطهرعن أقدار المعاصى الفؤاد لا محالة تغدو ذا كمال وذا صفا
 12. بدارالبقا تعلو لك الدرجات إن بدارالفناء أصلحت الأعمال لا خفا
 13. ولا تتبعن أعدى العدا النفس وانحرف عن اثر لشهوات فيا بؤس من قفا
 14. لاحادك إن غلبت عنـراتك بيوم الجزاء يا قبح حالك مسرفا
 15. تراك اذا سممتا الى طول مأمـل ولا أدرى ممّ القلب عن سكرة عفا
 16. اذا لم تعد زادا وفيك الحياة لم تغد حسرة فى العقبى إلا نأسفا
 17. اذا ساقى كأس الموت جاك فلا محالة الروح طار تاركا قفصا قفا
 18. فسل حينذا الغفران من باب ربك اللطيف المجيد وهو أكرم من حفا
 19. بخلاقك اربط دائما قلبك النقى وأحسن على هذا ثباتك تصطفى
 20. لتحسين حال امرئ جاهد وعن سبيل أهل النجاة لا تحد تكسب الشفا¹⁰
- ترجمه الفقير بدرالدين

Şeyh Bedreddin Sancar, Ahmet Emrî'nin göndermiş olduğu bir başka şiirinin Arapça tercümesini de yapmakla beraber, manzumenin Türkçe aslını kaydetmemiştir. Sadece tercümenin başında, " هذه ترجمة بعض ابيات تركية للمرحوم أحمد امرى الأمسيوى " ifadelerini kullanarak (yani: Bu metin, Amasyalı Merhum Ahmet Emrî'nin bazı Türkçe beyitlerinin tercümesi) şiir ve şairi hakkında kısa da olsa bilgi vermiştir. Arapça tercüme şöyledir:

1. تكاسفت ظلم الإشرارك واضطرمت فى الدنيا من باطل الأديان نيران
2. وأصبح الناس فومز لأهوات لهم إلى سبيل هدى والكل حيران
3. بل عن طريق الهدى حادوا وقد سلخوا سبل الضلالة للأصنام عبـدان
4. وعم جهل مع الوحشات سالكته فى كل شعب لها النسوان قربان
5. لذا بمكة شمس أشرفت فمـحت تلك الدياتى بنور وهو قرآن
6. كانت تجلى حق اذ أنانا بـه محمد خير من أبوه عدنان

⁹ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 225.

¹⁰ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 224.

7. كانت بإحدى وسبعين وخمسمائة ولادة له نعم الشهر نيسان
8. فشرّف الدنيا هذا المصطفى المعلم هذا الذي لجميع الكون سلطان
9. ومن على أحسن الأخلاق كان وكان منه للخلق انوار وبرهان
10. لما أتى نشر الإسلام وارتفعت أعلامه خرنأصنام وصلبان
11. وجاءت الناس أفواجا إليه وقد حاد عن الشرك أشياخ وشبان
12. وأصبح الأمر من بعد الضلال هدى وجاء بالعدل فى الأفق قرآن

Ahmed Emrî, bir başka mektubunda Molla Bedreddin'den, medrese arkadaşı ve birbirleriyle daima şiirle mektuplaştıkları Molla Müşerref Özcan'ın (1926-2008) hayatı hakkında bilgi talep etmiştir. Bunun üzerine Molla Bedreddin'in Mecmua-i Eş'âr'ın arkadaşı Molla Müşerref kendi el yazısıyla Arapça manzum bir özgeçmiş yazmıştır. Bu manzumenin başına da Şeyh Bedreddin şu bilgiyi kaydetmiştir:

هذه ترجمة حال أخى الكبير الملا مشرف الخنوكى حفظه الله تعالى كما بخطه إذ كان طلبها الأستاذ
أحمد أمرى الآماسيوى

Yani, (*Bu manzume, Hanûkîli (Pervari'nin Güleçler köyü) kardeşim Molla Müşerref Özcan'ın kendi el yazısıyla tercüme-i hâlidir. Bunu Amasyalı Üstad Ahmet Emrî'nin talebi üzerine yazmıştır.*) denilmektedir.

Molla Müşerref de şiirinin şu beytinde Emrî'nin talebinden söz etmektedir:

وبعد فمن أحوالي أكتب جملة
لأمر به من سيدي ذى الهدى (أمرى)¹¹

Molla Müşerref manzumenin sonunda kendi resmini de koyduğunu resmin altına Arapça olarak yazdığı şu ifadelerden anlaşılmaktadır:

أحب (أمرى) سيدي ونصرتي
أن تنظر العينان منه صورتى
والله ليس ناظرا لصورة (وهو قوله عليه الصلاة والسلام: إن الله لا ينظر الى صوركم)
وجاء فى خبر بشهرة
فلم ترى ينظر مولاي (أى أمرى) الى
ما الله لم يوصف له بنظرة¹²

Bedreddin Sancar sadece Emrî'nin şiirlerine değil başka Arapça manzumeleri de Türkçeye tercüme etmiştir. Cedit İsmail Fakirullah'ın sekiz kasidesinden birini on beş bend olarak Türkçeye tercüme etmiştir ki birinci bendi şöyledir:

Düşüm yeşil kapına
Duvarı yeşil taşlar
Dibi on kısa karış
Buldum oysa arşınlar¹³

Her ne kadar Divan'ının ekseriyeti Arapça şiirlerden meydana gelmekte ise de zaman zaman Türkçe şiirlerine de rastlanmaktadır. Dayısının oğlu Ebuzer b. Şeyh İzzettin'in vefatı üzerine yazdığı 16 beyitlik mersiyesidir. Matlaı şöyledir:

*Eyvah güneşim battı günüm kapkara oldu
Gözüm ışığı söndü gönül hep yara oldu*

Cedit İsmail Fakirullah için yazdığı Türkçe medhiyesine de şöyle başlamaktadır:

*Fakîr ü hem hakîr geldim sana ceddîm Fakîrullah
Esîr u per-kesîr geldim sana ceddîm Fakîrullah¹⁴*

Diğer taraftan 14 Ramazan 1389/1969'da dedesi Sultan Mahmûdu'l-Memduh'a 22 beyitlik bir medhiye kaleme almıştır ki manzumenin baş tarafı şöyledir:

Perişan bir kulum abık gedâyım

¹¹ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 261.

¹² Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 262.

¹³ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 231.

¹⁴ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 235.

*Sana ey seyyidim Memduh sığındım
Peşiman gerçi pür ez Hak cüdâyım
Sana ey ceddin ey Memduh sığındım¹⁵*

Sonuç

İslam, Anadolu insanımızın tarih boyunca muhabbet, kardeşlik, samimiyet, birlik ve beraberlik içinde yaşamasında en önemli unsurdur. Bölge, dil, hayat biçimi ve kültür farklılıkları onların dostluklarına mani olmamış, bilakis bu çeşitlilik bir başka güzellik ve sevgi meydana getirmiştir. Mesafelerin uzaklığı, ulaşım ve iletişimin zorluklarına rağmen müminler kardeştir prensibinden hareketle birbirlerine yazdıkları mektuplarla, gönüllerinde besledikleri karşılıksız sevgilerle birlik ve huzurlu barışık bir hayat ve millet olduklarını göstermişlerdir.

Bu muhabbet ve kardeşliğin misallerini ülkemizin her yöresinde görmekteyiz. Biri Amasya'da, diğeri Siirt'te yaşayan ve birbirleriyle görüşmeyen iki değerli âlim ve şairimiz örnek bir edebi dayanışma sergilemişlerdir. Duygularını şiirle ifade etmişler, bizlere güzel eserler bırakmışlardır.

Böyle bir samimiyete her zaman ihtiyacımız var. Amasya ile Siirt ve Tillo'nun kardeş olabileceğinin yıllar öncesinden bir misali günümüze de ışık tutacak mahiyettedir.

Molla Bedreddin Sancar

¹⁵ Sancar, Mecmûa-i Eş'âr, s. 240.

Emri

هذه ترجمه حاله السيد المشرف المنزله حفظ الله له قبله بخط
اوله عليه الاستاذ محمد امين الاماميه
سليم الدين الحسين الجليل

طه ابن الشيخ
ابن الشيخ عبد الله
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه

شأنك في مبداء الكل من أمره **والفضل والمجد المتوق بالفاخر**
والفصل مع سلم على النبي **والأصحاب صرام مذك الأهر**
وبعد فن احوال الكتب جملة **لا يربيه من سيرة ذي الهدي (أمره)**
انا العبد ذوالاوزار ادعى مشرفا **لا اله الا الله فبفعلك عن زدي**
أبي سعدي شرف وقد كان فاضلا **يعلم وحلم يقيني دولة الفقير**
وأتيت من نسل البتول وقد عدت **سببها نالت برأ أعظم الفخر**
وقد نظرتني قبل حولين ربنا **باحسانه يجزيها اكمل الأجر**
واورد أرض مستجلد ترايا **حنوك بها نشق بها غالب العسر**
مضاني برؤاي بكعد فالحق **وسكانه كرز وأزاده تجرد**
باله فاصلنا ووفق جميعنا **لما ترقى سربل لنا كل ذي غسر**
نشأت أروم العلم في جبر والدك **ولم اد صر فاعند وضع لذي طه**
نحوت ونار الشوق بين جوانحي **وربي معين ماخ دائما نصلي**
فك سيلة بيت واأطعم الكرى **أطالع في كتب المطالع الفجر**
وكم سيلة بليت عيني قارنا **متونا بلشواق وكان بها صبر**
ولم اوفي للعلم المشرف حقه **وذا فوق طلوق فوق ذوق ولا أدري**
وان غير أبي نالتني آداب سادة **فحول غدوا في الناس كالزهر والزهر**
ولا سيما عبد الحكيم مشرفي **ملاذر محادي قدوتي مرجعي بحسري**
فكم خفت في أواجبه الدر اثني **وكم صغت فيه من كبائك من شعري**

سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه

سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه
سنة الاول و اياه

هذه ترجمته جلاله في الكبير المشرف المنصور حفظه الله تعالى
 ان كان عليها الاستاذ محمد امرك الامام سيدي
 سلمه بالرحمن الرحيم

طه الشيخ
 ابو الشيخ عبد الله بن
 سعد الاول و آياته
 فيكونوا اصل علم
 ولا ادري
 سنه ١٢١٢

انا العبد ذوالاوزار ادعى مشرفنا
 الى شرفك بعفوك عن ذري
 ابني سعد الشافعي
 وقد كان فاضلا
 بعلم وحلم يعقني دولة الفقير
 واتى من نسل البتول وقد عدت
 سميتم بها نالت بر اعظم الفخر
 وقد فطرتني قبل حولين ربنا
 باحسانه يجزيها اكمل الاجر
 واول ارض من جلدك ترانا
 حنوك به انشقي بر اغالب العسر
 مرضاني بر وادي بك بعد ملحق
 وسكانه كرز و آياته تجري
 بالاه فاصلحنا ووفق جميعنا
 لما ترقتي سربل لنا كل ذي عسر
 نشأت اروم العلم في جبر والدك
 ولم اذ صرفا عند وضع لذي
 خوت و نار الشوق بين جوانحي
 ورب معين ماخ دائما نصرك
 فذكر سيلة بيت و اطلع الكرى
 اطلع في كتب المطمع الفخر
 وكم سيلة بقلت عيني قارنا
 متونا بلشواق وكان بها صبر
 و لم اوف للعلم المشرف حقه
 و ذافوق طوفى فوق ذوق ولا ادري
 و غير ابي نالتني آداب سادة
 فحول غدوا في الناس كالزهر والنضر
 ولا سيما عبد الحكيم مشرفي
 ملاذر معادي قدوتى مرجعي بحسري
 لكم هفتت في اواجه الدر اثني
 وكم صفت فيه من كبائك من شعري

بما دقت رضع والدي
 ابائي على التوصل
 نعا
 دعواتهم
 ليكن حاله
 سادة نعا
 في اعلم
 في حاله

۷۷۵

بحرک صوکه ایرد که ه سوز شمع جیگان	یوقد ابدی مکشه بو منزلده براتک
باق اولاماز سگ بوجهان میر حله سنه	هر دم اجله طوغری آتار سگ خطواتک
برکون کیره جگن خالک سیاهه تن زرمک	البت اولاجق لغمه سی بعض حشر اتک
نفسک سوزینه آلدانر رق ایلدک عیام	سد چکمه ده شهره صوابه غفلا تنک
هر ایشله دیکک ذنبه همان ایلد ندمت	دخساره آقت هر یکی گوزدن غم براتک
مرضاة خداوندی آراه عیالک	اخلاصه قیرن ایلد دمادم حسنا تک
صرف ایتمه ملاه سی بی صافین فخر زمان	پر منفعت اولسون حرکاتک سکنا تک
غفلتله ییچون کچه ده دد عمر عزیزک	گورمزمی گوزک رحمتی نیجه ذواتک
بر کیمتله قولکله صافین ایتمه لاناک	انسانده پرفائده اولسون کلماتک
پاک ایلد کوکل خانه سنی چرد کنه	پاک اولسه گوکل پاک اولود البت صفاتک
اعمالکی اصلاحه اگر قادر اولور سه ک	البت یوجه لیر دار بقاده در جاناتک
بر کرة بیلد او یما صافین دشمن نفس	ارتق تیشتر کیمه پیندک ششواتک
حالیکنه قدر شکل اولور روز جزاده	آحاده که غالب اولاماز سه عشر اتک
ترک ایتمه لیسک طول امل ستمتت ارتق	بیلیم نه ییچون خاطره کلیمز شکر اتک
جان تنده اینن ایتمه لیسک زادکی لرضلا	عقباده سکافائده ویر فرح سراتک
البت روانک اولاجق تن قفسکندن	ساقه اجله صونیرغی دم جام ممانتک
درگاه خدادنه اوزماه مغفرت ایتمه	چوقدر کرم و لطفی مجیب الدعواتک
خلاقه ربط ایلد دل پاکلی سران	اولسون بو گوزل رابطه حسن ثباتک
تحسینه چالش حالکی (امری) بوجماند	بر لحظه بر اقایولنی اهل نجباتک

امریه مغفرت ایتمه لیسک

Türkçe